דבר העורכים

החוברת שלפניכם עוסקת ברובה בנושאים שבראש סדר־היום המשפטי־הציבורי. בפתחה סדרת מאמרים העוסקים בביקורת שופטים – נושא שמטריד לאחרונה את הציבור הרחב, את עורכי־הדין ואת השופטים עצמם, ואשר זכה בתהודה נרחבת יחסית גם בתקשורת. שלושת המאמרים המוקדשים לנושא בחוברת זו חורגים כמובן אל מעבר לדיון בסוגיות "עכשוויות", כגון המשוב של לשכת עורכי־הדין, פרשיות כאלה או אחרות שהביאו (ואולי עוד יביאו) לידי העברת שופטים מתפקידם, והטיפול השגוי במחלוקת של התקשורת בעיכוב שחל במתן פסקי־דין. אכן, גם לסוגיות אלה ניתן למצוא התייחסות בחוברת, אולם תרומתם של המאמרים מתבטאת בעיקר בדיון העיוני־הכללי בשאלת הדרכים לקיום ביקורת על התנהלות שופטים. לימור זר־גוטמן סוקרת את מישורי הביקורת השונים (מישור משפטי־מחייב, מישור אתי־פנימי, מישור ציבורי) ואת תהליך המעבר ביניהם בשנים האחרונות; טובה שטרסברג־כהן ומורן סבוראי מוסיפות את נקודת־המבט של נציבות תלונות הציבור על שופטים; ודפנה אבניאלי מסכמת את הדין הנוהג ומוסיפה הערות מנקודת־מבטה כשופטת.

חלקה השני של החוברת כולל מאמרים של נטע זיו, מיכאיל קרייני ועילי אהרנסון. בראשון מביניהם חושפת זיו את האופן שבו נוצרה קבוצה של מחויקי דירות ללא זכות בעלות, על כל המשתמע מכך. הניתוח החברתי־ההיסטורי שלה מתמקד בקבוצת אנשים שעלו לישראל לפני כחמישים שנה, אולם הוא מתחבר במישרין לניתוח משפטי של סוגיה עכשווית – זכויותיו של דור־ההמשך, המגיעות בתקופה הנוכחית באופן תדיר להתדיינות בבתי־המשפט. גם קרייני עוסק בכשל של מערכת המשפט בהתמודדות עם אפליה היסטורית, אם כי בהקשר אחר לגמרי. הוא מראה כיצד להגדרת המדינה כ"יהודית ודמוקרטית" יש השלכות שליליות ("דיקושטים", כלשונו) על המיעוט הערבי, הן בתחום הלאומי והן בתחום הדתי. חלק שני זה, של מאמרים כלליים, נחתם בתרומתו הייחודית של אהרנסון לניתוח פסקי־דין באמצעות הבנתם כ"פולמוס". זאת, תוך התבססות על תיאוריות מתחום הפילוסופיה של הלשון ושל המדע, ויישומן בהקשר של פסיקת בית־המשפט העליון. דומה כי מאמר זה יוצא לאור בעיתוי מושלם, עם פרישתו של המשנה לנשיא מישאל חשין, מגדולי ה"מתפלמסים" בהיסטוריה של בית־המשפט.

nevo.co.il

הלקה השלישי והאחרון של החוברת כולל שתי הערות־פסיקה וביקורת ספרים. רונן פרי מבקר את פסק־הדין בעניין סרדיוק, אשר עוסק בקריאה לשירות צבאי סדיר, אך ביקורתו חורגת בהרבה מן ההקשר הקונקרטי, ומשיאה תרומה לדיון הכללי בגבולות הלגיטימיות של פרשנות שיפוטית "אקטיביסטית". גיא ויידמן והלל טומר מאירים כמה מן החידושים בפסק־הדין המקיף בעניין המועצה האזורית חוף עזה, הן בתחום החוקתי והן בתחום המִנהלי, ואף מסיקים מסקנות בהתייחס לאפשרות של הֶסדר פינוי־פיצוי נוסף בעתיד. היקף ההגנה הראוי לזכות הקניין – אחד מהנושאים (הרבים) שעימם נדרש בית־המשפט העליון להתמודד באותו עניין – עומד גם בלב ביקורתו של אמנון להבי על הספר קניין על פרשת דרכים של חנוך דגן. להבי מתמקד בפרקי הספר שיש להם נגיעה במשפט הציבורי, עומד על חידושיו ומציע כיווני התפתחות נוספים.

* * *

כמו קודמתה, גם חוברת זו יוצאת לאור, לשמחתנו, במועד המתוכנן. אנו מקווים שבכך הצלחנו לייצב את משפט וממשל במסלול קבוע של שתי חוברות בשנה, במועדים קבועים (נובמבר ומאי). אנו רואים חשיבות רבה, במסגרת השירות שלנו הן לכותבי המאמרים והן למנויים, להוצאת החוברות במועד ובן לעמידה בזמני תגובה קצרים ככל האפשר. אנו מאמינים כי עד כה הצלחנו לעמוד במשימות אלה בהצלחה, כמובן מבלי לפגוע באיכות האקדמית של כתב־העת. קיצור זמני התגובה והוצאת החוברות במועד לא היו אפשריים ללא השקעתם הרבה ומסירותם של כל חברי המערכת. ואת, נוסף על תרומתם הרבה לשיפוט האקדמי של המאמרים ולשיפורם. על כל אלה מגיעה להם תודתנו והערכתנו.

גיא דוידוב, עורך
קרן אניספלד, סגנית עורך

nevo.co.il